

Talousvaliokunta
00102 Eduskunta

Asia HE 36/2022 vp Hallituksen esityseduskunnalle laiksi energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta

Lausuntopyyntö Eduskunnan talousvaliokunnan pyyntö asiantuntijana kuultavaksi 24.5.2022

Lausunto: Sahateollisuus ry tukee hallituksen esityksen tavoitetta ohjata toiminnanharjoittajia kehittämään teollista tuotantoa hiilineutraaliksi. Sen sijaan tuen allokointi aiheuttaa kilpailuvääristymää ja kohdistaa tukea yrityksille, jotka eivät sitä tarvitse. Tuki tulisi kohdistaa vain hiilineutraaliutta edistäviin kehitystoimiin.

Sahateollisuus ry kiittää talousvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua lakiluonnoksesta.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta. Samalla kumottaisiin päästökaupasta johtuvien epäsuorien kustannusten kompensoimisesta annettu laki. Esityksessä tarkoitettulla tuella korvattaisiin päästökaupasta aiheutuvia välillisiä kustannuksia laissa määritellyille toimialoille. Lain tavoitteena on turvata teollisuuden kustannuskilpailukykyä ja ohjata toiminnanharjoittajia kehittämään teollista tuotantoaan hiilineutraalimmaksi. Tuen käytölle asetettaisiin ehtoja, joita tukea saavan toiminnanharjoittajan tulisi noudattaa.

1. Esityksen mukaan toiminnanharjoittajien, joille tukea on myönnetty, edellytettäisiin kohdistavan vähintään 50 prosenttia heille myönnetystä tuesta kehittämistoimiin. Sahateollisuus esittää, että tuki kohdistetaan kokonaan kehittämistoimiin.
2. Tukea ei tule kohdistaa päästöjä sähköä tuottaville yrityksille. Hallituksen esityksen mukaan kemiallisen massan valmistus on hyväksytty sähköistämistuki-kelpoiseksi toimialaksi. Tämä siitä huolimatta, että kemiallisen massan valmistajat ovat itse sähköenergian tuottajia ja myyjiä ja näin jopa hyötyvät korkean päästöoikeuden hinnasta. Merkkejä kemiallisen massateollisuuden hiilivuodosta ei ole näkyvissä, pikemminkin päinvastoin. Metsäteollisuuden alatoimialoista energiantensiivisten mekaanisen massan ja paperin tuottajien tukeminen saattaa olla heikon kannattavuuden perusteella perusteltua. Hiilivuodon riski on todellinen. On kuitenkin syytä huomioida, että suuri osa näiden toimialojen tuotteista on elinkaarensa päässä, eikä esitetty tuki muuta tilannetta, ainoastaan hidastaa toimialan uudistumista.
3. Metsäteollisuuden eri toimialojen erilainen kohtelu tukipolitiikassa aiheuttaa epäsuorasti kilpailuvääristymän. Paperin- ja massan tuottajayritykset ovat pääosin myös sahatavaran tuottajia ja toimivat samoilla raaka-aine- ja tuotemarkkinoilla kuin ei-integroitunut sahateollisuus. Vain integroituneille yrityksille maksetut tuet vääristävät kilpailua ja tuovat kilpailuetua esim. puun hankinnassa ja vahvistavat näiden hintakilpailukykyä välillisesti myös sahatavaramarkkinalla. Sahateollisuutta uhkaa kuitenkin samanlainen hiilivuoto kuin massa- ja paperiteollisuuttakin.

4. Esityksessä on viitattu vain AFRY Oy:n tekemään selvitykseen. Myös VATT ja ETLA ovat tutkineet yritystukeen liittyvää ongelmatiikkaa. Näiden selvitysten kriittisiin tuloksiin ei ole esityksessä viitattu. Tuen kustannusvaikutusarvio saattaa olla aivan liian pieni.
5. Päästökauppakompensaatiota ja nyt sähköistämistukea on perusteltu sillä, että järjestelmät ovat käytössä kilpailijamaissa EU:ssa. Tukijärjestelmää ei kuitenkaan ole otettu käyttöön esimerkiksi Ruotsissa – mikä lienee toimintaympäristönä lähinnä Suomea. Tästä huolimatta Ruotsi on edennyt päästöjen vähentämisessä ja uusiutuvan energian käyttöönotossa merkittävästi Suomea nopeammin.

Sahateollisuuden markkinanäkymät ovat vähähiilisenä ja ilmastoystävällisenä toimialana suotuisat. Sahateollisuuden tuotteiden hiilikädenjälki on merkittävä. Sahojen kilpailukykyä ei pitäisi heikentää kotikutoisilla tukimekanismeilla metsäteollisuuden sisällä. Jos tukimekanismeja toimialalla kuitenkin on käytössä, tulisi niiden kohdella kaikkia alatoimialoja kilpailuneutraalisti. Sahateollisuus on vähäpäästöinen ala, jonka jäljellä oleva päästövähennyspotentiaali on määritelty työ- ja elinkeinoministeriön koordinoimassa toimialojen hiilitiekarttatyössä. Tämän potentiaalin hyödyntämiseen sahateollisuus ei saa tukea.

Helsingissä 24.5.2022

Kai Merivuori
toimitusjohtaja
Sahateollisuus ry
Puh 040 532 2868

Sahateollisuus ry on vuonna 1945 perustettu itsenäisen sahateollisuuden etujärjestö. Yhdistyksellä on 30 jäsenyhtiötä, joiden osuus Suomen sahatavaran tuotannosta on runsaat puolet. Sahatavaran ja sen jalosteiden viennin arvo oli v 2021 n. 2,9 miljardia euroa. Kaikki tuotantopanokset ovat kotimaisia. Sahat maksavat kaksi kolmannesta metsänomistajien kantorahatuloista. Sahatavara on kestävä kehityksen mukainen ja ilmastoystävällinen uusiutuva materiaali, jonka kysyntä kasvaa.